

A MEGYEI KÖNYVTÁRI HÍRADÓKRÓL

Új sorozatunkban azokat a rövidebb-hosszabb „bemutató” cikkeket közöljük, amelyek a megyei hálózati híradók múltjáról, jelenéről és jövőjéről tudósítanak. 2007 őszén a szerkesztőség levélben kereste meg a megyei könyvtárak igazgatóit, azzal a kéréssel, hogy maguk számoljanak be vagy éppen lapszerkesztő munkatársaik írjanak ismertetést a megye hálózati híradójáról; úgy ahogyan maguk gondolják, úgy ahogyan önmagukat látják. Vannak megyék, ahol jelenleg nem is lát napvilágot könyvtári lap, vannak megyék, ahonnan visszajelzést sem kaptunk. Ahonnan viszont érkeztek bemutatkozó cikkek – azokat e számunktól kezdve sorra-rendre olvasóink elé tárjuk. Íme az első! (MLM)

Téka Téma

Hálózati híradók Komárom-Esztergom megyében

Komárom-Esztergom megyében a hálózati híradó kiadásának komoly hagyományai vannak. Már a tatai Körzeti Könyvtár¹ is adott ki a megye könyvtárai számára módszertani segédletet. 1951. február 18-án jelent meg az első sokszorosított *Híradó*, amely híreket, módszertani tanácsokat tartalmazott. Beszámolt az éves munkáról, ismertette a könyvtárak időszerű feladatait. A neve, alcíme menet közben változott, ahogy a periodicitása is. A kiadványról a *Könyvtári Híradó*ban olvashatunk, amely e címen 1957-től 1961-ig jelent meg. 1957-ben egy, 1958-ban három számot adtak ki. Az írások kiterjedtek a könyvtári munka minden területére. Mivel a szerkesztők legfőbb feladatuknak a falusi könyvtárak támogatását tekintették, legtöbbször ezek problémáival foglalkoztak. A hírek mellett több oldalas tanulmányok is megjelentek pl. a „József Attila olvasómozgalomról”, a községi könyvtárak tanácsai kezelésbe adásáról, a könyvtáros tanfolyamokról. Részletes beszámolót közöltek a megyei könyvtár drezdai tapasztalatcseréjéről. Gyakorlatiasságára jellemző, hogy közölte a lap az akkoriban megjelent külföldi szerzők nevének helyes kiejtését. Beszámoltak egy-egy év, egy-egy terület munkájáról.

1959-től a kiadvány alcíme: „Komárom megye közművelődési könyvtárainak tájékoztatója”. Ez jelentette az első „áttörést”: a szakszervezeti könyvtárak is részt

¹ A József Attila Megyei Könyvtár jogelődje, 1949 júniusában kezdte meg működését.

vettek a hálózati híradó szerkesztésében, kiadásában. Noha nem a szorosan vett periodika témája, de ebben az időszakban indult a Komárom megyei Könyvtári Híradó módszertani füzetek sorozata. Az első „Tájékoztató a választással kapcsolatos irodalomról”, a második a „Szöveggyűjtemény a Magyar Tanácsköztársaság megyei dokumentumaiból” címet kapta.

Az utolsó szám 1962 elején jelent meg. Ekkor határozták el, hogy a megyei helyett járási híradók jelenjenek meg, a megyei könyvtár pedig rendszeresen évkönyvet adjon ki. Ez az első két évben, 1962-ben és 1963-ban sikerült. Közben azonban kiderült, hogy – bármennyire megerősödtek a korábbihoz képest a járási könyvtárak – a módszertani munkának ez az eszköze meghaladta lehetőségeiket, és nem gyűlt össze elég szakmai-módszertani, helytörténeti tanulmány az évkönyv rendszeres megjelenéséhez sem. A módszertani füzetekből addigra több mint húsz jelent meg, akkor ezt a sorozatot is megszüntetni tervezték. Ez az elképzelés módosult. Az időközben megalakult tájékoztató csoport *A József Attila Megyei Könyvtár tájékoztató szolgálata* címmel indított sorozatot. A könyvtárban rendszeres publikációs tevékenység fejlődött ki, 1961 és 1964 között 57 kiadvány jelent meg e sorozatban. A megjelenő munkákat a könyvtáraknak való rendszeres megküldés mellett az intézményben kialakított címjegyzék (szaknévsor) alapján személyek is megkapták. A községi könyvtárak katalógusai mellett általában kisebb lélegzetű összeállítások voltak: ajánló könyvjegyzék (pl. ateista irodalom) munkasakadémiák (építő-, gép-, vegyipar, bányászat), községi tsz-akadémiák, szocialista brigádok számára, kiállítási útmutatók, szemelvénygyűjtemények, gyarapodási jegyzékek, címjegyzékek, programfüzetek a könyvnepszerűsítő akciókhoz kapcsolódva. Az *Ünnepeink* című műsorfüzetet az iskolák és a kultúrházak segédeszközének, útmutatójának szánták. Hasonlóképpen a *Szomszéd népek irodalma* is ismeretterjesztő célokat szolgált.

A hálózati híradó *Komárom Megyei Könyvtáros* címmel 1968-ban indult újra, évente három számot adtak ki. Természetesen átfogta a megye közművelődési könyvtárügyét, esetenként a szakkönyvtárakra is kitékintett. A mintegy 50-60 oldalas kiadvány rendszeresen tartalmazott éves beszámolókat, a könyvtári statisztikák legfontosabb adatait, az aktuális feladatok ismertetését. „Örökségünk” elnevezésű rovatában helytörténettel kapcsolatos írások jelentek meg. Tartalmazta a különböző könyves események beszámolóit. Rendszeresen tudósított a megyei könyvtár társadalmi szervezeteinek (könyvtáros egyesület, szakszervezet, pártszervezet, rövid ideig KISZ-szervezet) munkájáról. Nyomon lehet követni a könyvtárosok kirándulásait. A „Hírek” rovatban igyekeztek a szerkesztők a megye könyvtárainak valamennyi eseményét megjeleníteni. Sajátos a „Magunk között” rovat: a személyi hírekben a családi események: házasságkötések és a születések is helyet kaptak. Az első évben még az új jogszabályokra is felhívták a figyelmet.

A '80-as évek közepétől a híradó egyre kevésbé volt képes tükrözni a megye könyvtárügyét. A módszertani munka változásával nehézséget okozott a hírek összegyűjtése, egyre nehezebb volt mindenki számára hasznos tartalommal megtölteni a lapot. A *Komárom Megyei Könyvtáros* utolsó száma 1989 őszén jelent meg.²

2 Repertórium is készült róla; lásd: Hegedüs Béla: Komárom megyei Könyvtáros 1968–1988. Tatabánya, 1989.

Az előzmények után majdhogynem természetes volt, hogy nem marad(hat) sajtó nélkül a megye könyvtáros társadalma. De az is biztossá vált, hogy a hálózati híradó mindenképp szemléletváltásra szorul. Korábban is kevesen vállalkoztak nagyobb lélegzetű írásokra – szükségtelemmé is vált a tapasztalatok ilyen formában történő átadása. Az írásban rögzített szakmai-módszertani tanácsadás többé-kevésbé elavult. A könyvtárak mindegyike sajátos gondokkal küzdött, de ezekre végképp nem lehetett központi tanácsokat adni. Ugyanakkor – éppen a szorosan vett szakmai-módszertani munka változása miatt – szükség volt olyan fórumra, amely alkalmas a felvetődő kérdések megvitatására, arra, hogy kapcsolatot biztosítson a megye könyvtárosai számára.

A *Téka Téma* célját az *Üdvözet az olvasónak* című írásban a következőképpen fogalmaztam meg: „*Mit szeretnénk? A megye könyvtárosainak 'tapasztalatcsere'-lehetőséget biztosítani. Tájékoztatni kezdeményezésekről és eseményekről, kísérletekről és gondokról. A fenntartókkal való kapcsolat erősítését azáltal, hogy kérdéseinkhez szívesen látnánk véleményüket. Mit nem akarunk? Kötelező iránymutatásokat adni, egyedül üdvöztető módszereket meghatározni*”.³

Tanulságos megnézni az első számot. Olvasható Monostori Imre, akkor mb. igazgató írása *Tatabánya egyesített tanácsi könyvtári hálózatának szervezeti felépítése és működési alapelvei* címmel. (Azóta 17 év telt el, a két könyvtár összevonása ugyan nem történt meg, de újból és újból napirenden van.) Megtudható a lapból, hogy az LSI Alkalmazástechnikai Tanácsadó Szolgálat kezdeményezésére ún. Nyitott Egyetem kezdte meg működését, amelyhez a megyei könyvtár a tanulmányokhoz szükséges dokumentumok biztosításával kíván csatlakozni. (Ebből a kezdeményezésből végül is a Gábor Dénes Főiskola valósult meg.) Olvashatunk a selejtezett könyvek eladásáról, arról, hogy a tatabányai városi könyvtárban a kötelező beíratkozási díj helyett adományozásra tért át. Ahogy azt már az előző hálózati híradóból megszokhattuk, eseményekről is érkeztek rövid hírek, tudósítások. A rovat címe az első számokban „Közönségkapcsolatok” volt.

A második számból kiderül, hogy 1990-ben még volt szlovák és német nyelvi tábor a megyében. (A '90-es évek közepén szűntek meg.) Itt erről a két hosszabb beszámoló található a „Közönségkapcsolatok” rovatcím alatt, a hírek már a „Könyvtáraink életéből”, „Személyi hírek” rovatokban kerültek ebbe a számba. (A nem teljesen kiérlelt koncepció abból mérhető le, hogy van, akiről hosszabban írnak nyugdíjba vonulása alkalmából, de többnyire csak egy-egy rövid hírben szerepelnek a búcsúzó kollégák – ugyanazon számban.)

A harmadik szám részletes beszámolót tartalmaz a könyvtári hétről, bemutatta a MKE Komárom-Esztergom megyei csoportjának vezetőségét. Szerepel egy statisztikai összeállítás az iskolai könyvtárakról. (Ez a hagyomány csak ebben az évben szakadt meg, oka a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Intézet és könyvtárának megszüntetése.) Találunk két rövid önkormányzati hírt, amelyből kiderül, hogy Dorogon a polgármester fontosnak tartja a könyvtárat, Komáromban pedig a Csokonai Művelődési Ház és a Jókai Mór Városi Könyvtár összevonását tervezték. (A történethez hozzátartozik, hogy Dorogon azóta is folyamatosan figyel az önkormányzat a könyvtárra, Komáromban pedig a gazdasági ügyintézés került egybe, azaz a szakmaiság nem sérült.) Ez a lapszám már számíftógéppel készült.

3 Téka Téma 1990. 1. sz. 1. p.

A második évben már hat szám jelent meg. Az első négy számban még az impresszumban Nagyfalusi Tibor szerepel főszerkesztőként. Az 5–6. számtól már csak a két szerkesztőt, Tapolcainé dr. Sáray Szabó Évát és Schmidt Józsefet tüntetik fel. Ők az 1990. 2. számtól szerepelnek az impresszumban szerkesztőként. Ennek elsősorban technikai okai voltak: Nagyfalusi Tibor az esztergomi Babits Mihály Városi Könyvtár igazgatója volt, Esztergomból lapot szerkeszteni nagyon nehéz. Mindenképp arra volt szükség, hogy legalább a szerkesztők a megyei könyvtárban dolgozzanak. A főszerkesztő végül meg is vált a laptól, idő hiányában nem sokat tudott hozzátenni a híradóhoz.

Az indulásnál azt terveztük, hogy a fenntartók is mondják el terveiket, elképzeléseiket az adott település kulturális életéről. A második évben Komárom polgármestere, Tatabánya alpolgármestere nyilatkozott, és Kovács Lajos, az *Új Forrás* szerkesztője, a dorogi kulturális és oktatási bizottság elnöke írta le gondolatait. Az almáslúizitói új könyvtár átadása (2006) után az ottani polgármesterrel is készült egy beszélgetés. Ezt az elképzelést tehát csak részben sikerült megvalósítani. Valószínűleg nem is érdemelné külön rovatot vagy sorozatot; de azokat az önkormányzatokat érdemes megkeresni, ahol tényleg odafigyelnek a település kulturális életére.

Olvashatunk elemzést az önkormányzati könyvtárak munkájáról a statisztika alapján. A választások után megjelent a polgármesterek és jegyzők névsora. (Egy évtizede már ez a megyei könyvtár honlapján található.) A szerkesztőséget is ebben az évben próbálták először átalakítani: ún. tudósítói hálózatot hoztak létre. Minden városi könyvtárból felkértek egy könyvtárost, hogy figyeljen a helyi hírekre. Szó mi szó, így sem ment zökkenőmentesen a szerkesztés, a határidőkkel hadilábon álltunk, és el-elfelejtettük, miről is kellene tudósítani.

A következő évben (1992-ben) új sorozat indult: a megyei és városi könyvtárak bemutatása. Új rovat is alakult: az „Iskolai könyvtárak”. Az iskolai könyvtárak szakfelügyelete ugyanis gazdátlanul maradt a pedagógiai intézet megszűnésével – csak egyet tehetünk: amennyire lehet, tartjuk a kapcsolatot az iskolai könyvtárosokkal, a rendszeres megjelenés azonban nem lehetséges.

1992-ben kezdődött a „Rólunk írták” rovat: a megyei sajtóban megjelent írásokat azóta is időről időre közli a *Téka Téma*. (Ezt tréfásan „helyettünk írták”-nak is szoktuk nevezni. Ha ebből mostanában kevesebb jelenik meg a lapban, annak az az oka, hogy – minden erőfeszítésünk ellenére – a sajtó viszonylag keveset foglalkozik a könyvtárakkal, és a rendezvényekről is inkább képhírek jelennek meg.) Ebben az évben vonult nyugdíjba Tapolcainé Sáray Szabó Éva. Két szám erejéig Szabolcsné Mészáros Éva volt a szerkesztőtárs. Házon kívülről azonban kevés segítséget lehet nyújtani – ez ismételtén kiderült. Ezt követően Schmidt József egyedül szerkesztette a lapot, 1993 október után „felelős szerkesztőként”.

A következő évben is folytatódott a könyvtárak bemutatkozása, csak a rovatbeosztás tisztult le: a hosszabb írások kapták a „Könyvtáraink életéből” címet, és a kishírek jelennek meg „Könyvtári hírek” cím alatt. A szerkesztők igyekeztek minél több információval segíteni a könyvtárak munkáját. Így került be – először 1994-ben – a Komárom-Esztergom megye közművelődési könyvtáraitól járó újságok és folyóiratok jegyzéke. (Ez azóta a honlapon van, kiegészülve az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, a Szent Borbála Kórház orvosi könyvtára, valamint a Modern Üzleti Tudományok Főiskolája könyvtárának anyagával.) Ugyan csak érdekes sorozat volt ebben az időszakban „A megyei lap a megyei

könyvtárról”, amely 1952-től, a megnyitóról szóló tudósítástól idézi fel – esetenként rövid megjegyzésekkel – a könyvtárról szóló írásokat.

1996-ban újult meg formailag a Téka Téma. Azóta következetesen kéthasábos a tördelése, a rovatcímek a fejléccen futnak. Ekkor egészült ki a tematika a helytörténethez kapcsolódó könyvek bemutatásával.

Az 1997. júniusi szám szomorú témája: meghalt Horváth Géza, a megyei könyvtár első igazgatója. A temetésen elhangzott beszédek sora és a munkásságát megőrkítő bibliográfia alkotja az emlékszámot.

1997 végén újabb kísérletbe kezdett a szerkesztő: a könyvtárak aktuális problémáival kapcsolatban tett fel körkérdést, és kérte a városi könyvtárak válaszait.

1999-ben jómagam lettem a lap szerkesztője. Beköszöntőmben azt fogalmaztam meg: szeretném, ha újságunk tükrözné a megye könyvtárainak életét, eredményeit, gondjait. Ha meg tudnánk fogalmazni a szakmai kihívásokat, és közös gondolkodással válaszokat is találnánk egy-egy problémára. Az egykori hagyományokból szerettem volna visszahozni a személyi híreket, egy-egy könyvtáros bemutatását. Ehhez kértem a megye könyvtárosainak segítségét.

A tervek többé-kevésbé megvalósultak. Meg-megjelennek személyi hírek, bár biztos, hogy nem minden munkatárs „mozgása” követhető nyomon. Több könyvtáros bemutatással lehet találkozni a második évtizedben – ezzel együtt vannak lehetnek „adóságaink” e területen is.

2000 augusztusában örömteli tematikus szám született: „Komárom megye könyvtárosai köszöntik a vándorgyűlés résztvevőit” címmel. Bemutatkoznak a vendéglátók, az esztergomi városi könyvtár munkatársai. A könyvtárak közül a megyei könyvtár mellett a dorogi, a tatabányai, a komáromi és az oroszlányi városi könyvtár mutatta be magát. A községi könyvtárak közül Piliscesév és Tokod könyvtárosa írt saját könyvtáráról. Bemutatkozott a Modern Üzleti tudományok Főiskolájának könyvtára, a tatai Kőkúti Általános Iskola könyvtára, és a révkomáromi Duna Menti Könyvtár.

2001 decemberében ismét újjalakult a szerkesztőség. Minden városi könyvtár „delegált” egy-egy könyvtárost, aki a továbbiakban a könyvtárából – esetlegesen a városkörnyékről – tudósított. Ez a rendszer többé-kevésbé életképesnek bizonyult, bár egy idő után a szerkesztőségi értekezletek elnéptelenedtek. Ugyanakkor kiváló alkalmat jelentettek a találkozások az aktuális problémák megbeszélésére, tapasztalateserére. A résztvevők friss információkhoz jutottak az országosan aktuális kérdésekről is. Szerkesztőségi ülés keretében eljutottunk a megye városaiba. A „Vág–Duna–Ipoly” eurorégiós kapcsolat eredményeként igyekeztünk bevonni a szerkesztőség munkájába szlovákiai kollégáinkat. Érsekújvárnak jutott ez a feladat. A kapcsolatunk jó, de leginkább az ottani *Castrum Novum* című lap írásai alapján fogalmazzuk meg a híreket, ugyanis az érsekújvári hetilap következetesen tudósít a könyvtár minden eseményéről. Nyitra és Révkomárom viszont rendre kiesik a rendszeresen számon tartott települések közül.

Ebben az évben kezdtük képekkel is változatosabbá tenni a lapot. (Sajnos, a nyomdánkat már nem volt érdemes felújítani, jelenleg fénymásolóval készül az újság, így ez a lehetőség megszűnt.)

* * *

Amint az a bemutatásból kiderül: megyénkben szinte a kezdetektől megjelent hálózati híradó. Az első két évtizedben még több éves megszakítások voltak, de 1968 óta lényegében folyamatos a megjelenés. Változott a periodicitás, a terjedelem, módosultak elképzelések, de a hagyományok egy részét folyamatosan megőriztük. A *Téka Téma* az események regisztrálása mellett – amit nagyon fontosnak tartok, mert ami nem jelenik meg, az a későbbiek során elfelejtődik – mindig tájékoztatót a könyvtárügy legfontosabb kérdéseiről. Olvashatunk a könyvtárat érintő számottevő törvényekről, jogszabályokról, a könyvtáros etika kérdéseiről, a pályázatokról, a kistérségi ellátás aktuális helyzetéről. Az információcsere fenntartásához ez is hozzátartozik. Az események rögzítése, értékelése, a tájékoztatás mellett – illetve ez által – az újság talán legfontosabb feladata, hogy kapcsolatot teremtsen a megye könyvtárai, könyvtárosai között.

Takács Anna

Adalékok az ETO új kiadásához és konkordanciájához

Ha nem tudod megmondani, hogy a szomszéd szobából az elmúlt öt éven belül mikor ment nyugdíjba a kollégád, sürgősen írd le azt, amire még emlékszel szakmai múltadból s amiről vannak feljegyzéseid a fontosnak tartott dolgokból. Főként, ha selejtezni kényszerülsz. És ha emlékezteted megcsal, meg feljegyzéseid is foghíjasak, az égiek elnézik majd neked. (A földiek is később...) (F. L.)

A tisztánlátás érdekében és az ETO-munkálatok felróható késlekedése magyarázatául (de semmiképp szerecsenmosdatásként) feltétlenül szükséges néhány tényrt rögzíteni. Nem csak az ETO FID által működtetett rendszere omlott össze az 1990-es évek elején, aminek természetesen korszakos hatásai voltak a magyar ETO-kiadásra. Amikor a Könyvtári Intézet még KMK-ként (Könyvtártudományi és Módszertani Központként) működött, a két legfontosabb dokumentumfeldolgozási területnek, a formai és a tartalmi feltárásnak – mint a dokumentum-hozzáférés bástyáinak – referensei voltak az intézetben, akik főállásban csak ezzel foglalkoztak. Jött a rendszerváltozás, érdekes módon nemcsak társadalmi, gazdasági, hanem esetenként szakmai is, az utóbbi feltűnésmentes átstrukturálódással. Ami a formai feltárást illeti, ebben nem volt katartikus változás, a tartalmi viszont személyi következményei lettek.

Fontos megemlíteni, mert kapcsolódik témánkhoz, hogy ebben az időszakban vonult be a könyvtári számítógép-alkalmazásba a személyi számítógép, felváltva a mikroszámítógép-alkalmazás nálunk eufórikus időszakát. (Csak a tárolási lehetőségek léptékváltását érzékeltetendő: a 165 ezer bájtos – ugyanennyi betűnyi –

hajlékonylemez helyett a PC-ket már 10–30 megabájtnyi (10–30 millió betűnyi tárolókapacitású) merevlemezzel szerelték fel, ami mai léptékeinken mérve mosolygató, akkor korszakosnak tűnő volt, 60–180-szoros tárolási helybővülést jelentett. Ha még a memóriaváltást is mellé vesszük: a mikrogepek – pl. a Commodore 64 – munkára fogható memóriája 26 kilobájtról majd nyolc megabájtra, vagyis 320-szorosára változott alapkiépítésű PC-nél is... A külföldi példák nyomán markánsan kirajzolódott az integrált könyvtári rendszerek jövőbeli képe, s ebben az időszakban alkalom volt rá, hogy a magyar könyvtári számítógépesítés részére megfogalmazódhassanak azok az elvek, amelyek máig hatóan rögzíthették volna a könyvtárgépesítés pilléreit (szabványos adatszerkezet, egységes karakterkészlet, a tartalmi feltárás tisztességes megoldása a feldolgozás támogatására). Kell, hogy beszéljünk róla: készült ilyen előterjesztés a KMK-ban, amelynek „megüzenős” válasza a Könyvtári Levelezőlapban jelent meg a vezércikk tekintélyével: „nem kell az egypártúgyi könyvtárrendszer”.

Talán az ETO-gondozás ügye is ennek vált áldozatává, vélvén: *ezt se kény-szerítsük senkire.*

Hogyan is hihette akkoriban az OMF (Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság) naiv főosztályvezetője, hogy a „cége” által kiírt 100 millió forint pályázati összeget könyvtáraink majd hajlandóak lesznek egy-egy nagyobb lendületet adó összefogással megfogalmazott célra igényelni, ha egy országos értekezleten vezetőik lelkére (eszére?) hat. Ehelyett a pálya szélére küldték azt az egyébként az akadémiai szférában működő és a hazai könyvtárgépesítésben úttörő szerepet vállalt Kft-t, amely a központi adatszolgáltatás megalapozásának ígéretével, CD-re összegyűjtött, akkori katalógusrekordok hozzáférhetővé tétele az akkoriban még ritkaságszámba menő CD-ROM-olvasók tömeges szétosztásával a könyvtárak között – legalább városi könyvtár szintig és további központi feldolgozás finanszírozása a pályázati összegből stb. Azzal vádolták meg, hogy saját túlélésére akarja átjátszani a könyvtáraknak szánt összeget. Az abban az időben (az 1990-es évek elején!) nagy összegnek számító százmilliót így aztán több ezer felé osztva sikerült szétforgácsolni, hogy nyoma se maradt annak, ami valaha is lett volna...

Visszatérve fő témánkhoz: 1990–91-ben *Babiczy Béla* és *Schneller Károly* szerkesztésében jelent meg az utolsó előtti magyar ETO- (tévésen rövidítettként jelölt, ténylegesen közép-) kiadása, amely „adattáris-kimenethől” készült. 1991 nyarán Rónai Tamás, a KMK ETO-referense, aki a KMK–OMIKK közös kiadású ETO-kiadás koordinátora volt, próbálkozott a számítógépes jelzet- és mutatórekordok begyűjtésével, igyekezetének eredménye a karakterkonverzióval használhatóvá tehető mutató lett, a táblázati rész a Fényszédő Központ Kft. olasz kiadványszerkesztője átalakításában adattáris számára kinyerhetetlenné vált. Jómagam megpróbáltam az OMIKK-tól „szélnék eresztett” csoport tagjaitól az adattáris esetleg megmaradt részeit összegyűjteni, egy kuriózumként kezelhető részleten túl eredménytelenül.

A FID (amely 2001. március 31-ével szűnt meg) 1992-ben átadta az ETO-kiadások tulajdonosi jogát a (nonprofit szervezetként működő, hágai székhelyű) UDC Consortiumnak, amely a nemzeti középkiadásokból válogatva egy teljes „kiadásnak” tekintett jelzetállományú adattárist hozott létre. Ehhez a mi jelzeteinkből jóval később nagy terjedelemben emeltek át, saját kiadásunkban utóbb félreértéseket okozva ezzel.

Felismerve a nemzetközi ETO-fejlesztés megváltozott körülményeit, Rónai Tamás a magyarországi ETO-kiadások gondozását egy többé-kevésbé szervezettől független iroda keretein belül képzelte el, aminek létjogosultságát az ETO sorsának megvitatására az OSZK–MKE által összehívott országos értekezlet (1993. november 26.) résztvevői nem vitatták, ám finanszírozója nem akadt. Ezen az értekezleten felsőoktatási, az országos feladatkörű és megyei könyvtárak képviselői (igazgatói) vettek részt. A száz meginvitált könyvtárnak kiküldött kérdőívből 32 érkezett vissza (jó arány!). A kérdések a következők voltak (zárójelben a rájuk adott igen válaszok):

Csatlakozik-e a hazai ETO-fejlesztéshez? (32);

Egyetért-e ETO-iroda létrehozásával? (31);

Anyagilag támogatná-e az ETO-gondozást? (12).

Az értekezlet nyomán 1993 decemberében NKA-pályázat készült ETO-iroda létrehozására. Létjogosultságát főként azzal indokolták, hogy a statisztikai felmérések szerint 1991-ben a 8000-nyi könyvtári szolgáltató hely 90 százaléka (7200) használta az ETO-t, ez komoly érv volt (lehetett volna) a támogatás mellett. A pályázatban támogatást kértek az MRF-adatbázis évenként megvásárlásához (kb. negyedmillió forint évente), továbbá irodai eszközök (számítógép stb.) beszerzésére. Az OSZK vállalta magára az irodavezető és az adminisztrátor bérét, helyiséget kínált és ennek közüzemi díjfizetését, továbbá a dologi kiadásokat (posta, kiszállítás stb.), valamint a működés és a gazdálkodás felügyeletét.

A pályázat nem nyert támogatást.

Az intézetben belül az Oktatási és módszertani osztályhoz tartozott a szakterület, az osztály akkori vezetője, Csapó Edit igyekezett napirenden tartani az ETO-val kapcsolatos teendőket, amelynek az előbb említetten túli előzménye volt az a minta az MRF-adatbázisból, amelyet a konzorcium eljuttatott az intézményhez, amelyből (a 622-es osztály kapott 172 jelzetnyi mintaanyagából) Rónai Tamás kérésére adatbázisszeletekét definiáltam a tanulmányozáshoz, mégpedig abban a programban, amit a konzorcium is használt az adatbázis-építéshez: MicroIstisben. Mindez csak arra volt jó, hogy belekóstoljunk az ETO számítógépes kezelésének világába, a mezőket nem is neveztük meg, csak rendszerazonosítókat használtunk:

mfn: 000162

622.24

M

100: Drilling (boring). Drilling technique. Drilling technology

Ld. még: 550.822; 621.95; 622.02; 622.143

1994 nyarán elkészült az 1990-es kiadás adatbázisba rögzítéséhez szükséges adatbázis-generálás MikroIstisben. Ez papírkiadás-centrikus volt, csak némileg (mezőazonosítóknál egyáltalán nem) követte a konzorcium MRF-adatszerkezetét.

Rónai Tamás utolsó próbálkozása volt az a kérdőív, amellyel a könyvtárak ETO-fejlesztésben való készségét mérte fel.

A csekély aktivitás, a megálmódott ETO-iroda esélytelensége vagy más egzisztenciális tényező volt-e az oka, nem tudni – Rónai Tamás megvált az intézettől, szakreferenci helyét nem töltötték be, ezt követően nem volt referense az ETO-nak, s talán azt is kijelenthetjük, képviselése sem a könyvtári szabványosításban.

Kérem, ne tekintsék személyem szerénytelen előtérbe állításának, ha jelzem, ettől az időtől kezdve, de hangsúlyozottan adatbázis-kezelési szinten kerültem kapcsolatba az ETO sorsával. Akkor, 1996-ban kézenfekvő volt, hogy az ETO-gondozásra létrejött UDC Consortium munkamódszeréhez igazodva, ahol is egy ún. MRF-fájlba írták át a nemzeti kiadások alapján összeállított, teljesnek tekintett szakrendi táblázatokat, a magyar ETO-t is adatbázisba kellett rögzíteni.

Pályáztunk, s nyertünk egymillió forintot. Ebből rekonstruáltuk az 1990-es ETO-táblázat adatbázisát (újrarögzítéssel), az adatok mozgatását megkönnyítendő vásároltunk egy mai szemmel nézve szerény teljesítményű notebookot (30 megabájt winchester, 8 megabájt memória), megvásároltuk az 1997-es, majd az 1998-as MRF-adatbázist, valamint finanszírozni tudtuk néhány évig külső munkatársi munkaszereződéssel a honosítási munkát, ami sajnos, elég lassan haladt. Ez utóbbinak nemcsak az szolgált magyarizátául, hanem az is, hogy a magyar kiadásban nem szereplő jelzetek szöveganyagát fordítani kellett angolból, hanem az is, hogy a magyar ETO-fejlesztés hagyományai szerint a honosítás némi átszerkesztéssel, egyes jelzetek továbbbontásával, mások összébbhúzásával készült, ami értelemszerűen lassította a munkát.

A kialakított adatszerkezet, amely – mint említettem – a leendő papírkiadás későbbi szerkesztési munkáinak megkönnyítését szolgálva eltért a konzorcium által használttól, s a jelzethierarchiát tükrözte, de már voltak azzal közös, technikai adatokat tároló mezői:

Főosztály		10	1	0	0
Főcsoport (osztály)		20	10	0	0
Alosztály		30	10	0	0
Jelzet (normál)		40	40	0	0
Jelzet (speciális)		50	40	0	0
Segéd tábla	abcdefghijkl	55	100	0	0
Segéd tábla (speciális)	abcdefghijkl	56	100	0	0
Megnevezés		60	1000	0	0
Megjegyzés		70	1000	0	0
Utalások (ismétlődő lehet)		80	1000	0	1
Jelzet-összekapcsolási típusok		90	6	0	1
Párhuzamos jelzetszerkezet	ap	100	50	0	1
Jelzet-összekapcsolási példák	abcd	110	250	0	0
A bevezetés időpontja		120	6	0	0
A törlés időpontja		130	6	0	0
A törlés forrása		140	50	0	0
Utolsó revízió (átdolgozás)		150	6	0	0
A revízió típusa		160	25	0	1
A revízió forrása		170	50	0	1
Megjegyzések a revízióhoz		180	250	0	1
A revízió története		190	100	0	1
Index-kifejezések		200	100	0	1
Szerkesztői kommentár (annot.)		210	500	0	0

1996 ősze és 1997 áprilisa között elkészült az adatbázis, a nyelvi alosztás nélkül, mert abban annyi volt a változás, hogy úgy tűnt, nem érdemes rögzíteni, viszont a jelzetek mellé fűztük a megmentett mutatóállományt, amelyben értékes szerkesztési munka állt. (Akkor még nem gondoltuk, hogy az eredeti adatbázishoz kell majd jelzetről-jelzetre visszanyúlnunk, amikor majd a konkordanciához a jelzetek utódait keressük, s ehhez az eredeti nyelvi alosztások kellene majd, de utólag pótoltuk.)

A honosított, szerkesztett változaton dolgozó Barátné Hajdu Ágnes kemény munkát végzett. Az alapanyag az 1990-es adatbázis volt, ezt építette kéttablakos képernyőn a konzorciumtól megvásárolt 1997-es, majd 1998-as adatbázis angol nyelvű rekordjaiból átemelvekkel, amiket eközben magyarra fordított, és a hierarchiát, a továbbosztást is bővítette vagy szűkítette a meghonosodott szerkesztési elvek szerint.

Közben 1997 októberére a KMK összehívta az alkalmazói tanács ülését, amelynek napirendjén az ETO-fejlesztés, -honosítás kérdései és az új raktározási tábla (alap az 1977-es ETO-kiadás) álltak. A létrejött munkabizottság ténykedése révén 1999-ben megjelent az új raktározási táblázat, amelyben nem következett be lényeges változás, vagyis konzerválta az akkor harminc éve kívülről állapotot, hogy az ETO és a szakrendi raktározás közel sincsenek szinkronban.

Természetesnek kell elfogadnunk, hogy a munka lassan haladt, a pénz is elfogyott. Újra pályáztunk, s jó ajánlóink voltak: Babiczky Béla tanár úr, aki változatlan lelkesedéssel állt a hazai ETO-gondozás mellé, és Vajda Erik, aki még ekkor is kardoskodott az ETO-iroda létrehozása mellett, és hivatalos támogató szakvéleménye mellé egy magánajánlást is mellékel (1998. február 2.) Ennek lényege, hogy

- a honosítás nem lehet egy ember feladata, ehhez szélesebb körű szakmai munkabizottságra van szükség,
- az MRF adatbázist azzal teljesen megegyező hiteles magyar ETO-adatbázisként kell létrehozni és hozzáférhetővé tenni,
- végül pedig az ennél részletesebb felosztásokat használók által létrehozott jelzeteket begyűjtve és a hivataloshoz illesztve lehetne egy mélyebb szakozás mindenki által hozzáférhető adatbázisát is ki kellene alakítani.

Pályázatunkat nem fogadták el, támogatás később sem érkezett. Pénz híján a munka tétován haladt tovább, majd leállt. Barátné Hajdu Ágnes keze alól kikerült egy (kéziratban maradt) módszertani füzet.

A felvetődött súlyos szakmai kérdésekre 1999 novemberében magától a szakmától akartunk választ kapni, mégpedig a könyvtárosok levelezőlistáján, a Kataliszen (a kor akkori szintjének megfelelően ékezetek nélküli levélben). Ennek egyetlen témája: *Kell-e az ETO gepi adatbazisa?*

Kedves Listatagok, tisztelt Kollegák!

Sok izgalmas szakmai kerdeben fogalalt mar allast ez a nyilvános forum, e vitak tanulsagait valoszinuen ertekelik mindazok, akik szamara a konyvtarossag letforma s akik szamara munkajuk szakmai tartalma is alapvetoen fontos. Egy ilyen kerdesben szeretnenk vitara, kozos gondolkodasra invitalni a nyilvánossagot vallalo kollegakat.

Az ETO nemzetkzi gondozasaban bekovetkezett vltozasok, a nemzeti bizottsagok megszunete utan egy konzorcium vette at az ETO gondozasat. A változások attekintese es a szakma allasfoglalasanak „kicsikarasa” erdekeben a nemezeti konyvtar 1993 oszen osszehivott egy konferenciat, amelyre tobb változatot is megajlanlottunk.

Az az elkepezes kapta a legtobb tamogatast, hogy reszben kozponti finanszirozassal es az ETO-t hasznalo konyvtarak

hozzajárulásával az OSZK letesítsen egy szerény irodát, amely az ETO-tablázatok karbantartásával, terjesztésével és az oktatással kapcsolatos teendőket ellátja.

Ezt a feladatot a KMK oktatási és módszertani osztálya kapta meg, anyagi támogatásként a Nemzeti Kulturális Alap egyszeri, 1 millió forint vissza nem térítendő támogatással járult hozzá a munka megkezdéséhez.

Ebből az összegből a gépi feldolgozás technikai hátteret teremtettük meg egy hordozható számítógép beszerzésével és az ETO 1990. évi rovidített kiadásának adatbázisba rögzítéssel, az azóta vegbement változásokból az összes elosztás, valamint a fotablázati rész 5. fősztályának egy részeig terjedő honosítást tudtuk elvégezni.

A munkáról beszámoltunk az 1997 őszi összehívott alkalmazói fórumon.

Több ízben próbalkoztunk pályázati támogatást szerezni, sikertelenül.

További támogatás nélkül az eddig elvégzett munka is karba veszt, ezért kerjük a szakma állásfoglalását, igénylik-e a folytatást, latnak-e valamilyen megoldást arra, hogy ez a munka felgyorsítható legyen, amennyiben erre határozott és megfogalmazott igény van.

Tehát arról kell dönteni, akarjuk-e folytatni az ETO iroda munkalatait, vagy nem.

Határozott, egyértelmű véleményüket érdeklődéssel várjuk.
Köszönettel:

Dr. Csapo Edit
OSZK KMK
az oktatási és módszertani osztály vezetője
csapoe@oszk.hu

és
Fejos László
az osztály munkatársa
sunt@oszk.hu

A kérdésre néhány, az ETO-t ellenző, ám sokkal több, a további munkára bátorító levél érkezett a listára, közülük Ungváry Rudolf hosszú elemzéséből egy immár klasszikussá vált idézetet másolok ide: „Az ETO szép. Szép, mint minden, ami szervesen, emberek ezreinek hozzáértő, évszázados közreműködésével született. Az ETO mára a magyar szakmai kultúra közkinccse lett. Az évezred első évtizedében fog eldőlni, hogy a jelenlegi igazgatás hogyan vonul be a magyar kultúrtörténetbe: mint akik elpocsékolnak vagy megmentettek valamit.”

A vélemények szerkesztett változata megjelent a 3K-ban, (Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2000. 3. sz., 23–40. p.), ennek pozitív záradéka volt: 2000. február 18-án a nemzeti könyvtár főigazgatója, Monok István az ETO-korszerűsítésben részt vevő munkatársakkal folytatott munkamegbeszélésen arra tett ígéretet, hogy az OSZK saját költségvetéséből fedezi a munka 2000 szeptemberére várható befejezésének, az MRF-adatbázis-frissítés előfizetésének és az 1999–2000. évi változások december végéig befejeződő átvezetésének költségeit.

A határidő teljesítésére, sajnos, nem látszott esély, ami azt bizonyította, hogy ez tényleg nem lehet egyszerű feladat...

Közben a nevet változtatott intézet (KMK-ból Könyvtári Intézet lett) viszonylag rövid idő alatt második vezetőváltásán esett túl. Az új igazgató, Dippold Péter is elővette az ETO ügyét. Arra a megállapodásra jutottunk, hogy Vajda Erik javaslatát felélesztve új alapokra helyezzük a honosítás elvét. Bármily fájdalmas volt is elveszíteni a közel három évnyi munkát, amellyel az 1977–1998-as MRF alapján átszerkesztésekkel az 58-as osztály végéig sikerült aktualizálni a jelzetállományt, 2000 nyarán fontos döntés született.

Áttekintve az ETO-honosítás készültségi szintjét, a Könyvtári Intézet akkori vezetősége meglepő döntést hozott. Időlegesen leállította az átvezetési munkákat azzal, hogy új finanszírozási forrás bevonása után az ne átszerkesztéssel, hanem az eredeti konzorciumi adatbázis teljes jelzettartományának változtatás nélküli átvételével és fordításával készüljön. A döntés hátterében az állt, hogy egyértelművé vált: az „egyszerű” honosítás szintű ETO-gondozás finanszírozása sem lesz könnyen megoldható a későbbiekben, ráadásul az átszerkesztés sajátosan egyedivé teszi a magyar ETO-t, a konzorciumi változások átvétele viszont nem igényli rendszeresen szakterületi szakértők bevonását. Az ETO szerkezetében bekövetkezett nagy arányú változásokhoz képest a magyar ETO állapota nem ígérte a gyors befejezést, miközben kiderült, 2000-ben is további tetemes módosulás történt az alapnak tekintett UDC MRF adatbázisban.

Nem szeretném az ezt követő, az ETO-kötetek megjelenéséig, vagyis 2006 májusáig tartó időszakot évek szerint, legfeljebb a munkamenet tagolásában felidézni.

Első lépés volt, hogy folytatásként az 59-es osztálytól a táblázat végéig készüljön el az MRF-adatbázishoz igazítás a fogalom-meghatározás szintjéig.

Az OSZK támogatást kapott a (tulajdonképpen nemzeti) teaurusz létrehozásához, s ebben az egyik nagyon fontos, a tartalmi feltárás eszköztárát kiemelkedően gazdagító döntés is benne volt: a lexikai egységek mellé kerüljön be az ETO-jelzet és ennek minden szerkesztett mutatóeleme. Az 1990-es KMK–OMIKK kiadásából megmentett és használhatóvá tett, értékes szerkesztési munkát őrző mutatókat időközben hozzáfűztük a jelzetek rekordjaihoz. Egészen természetes, hogy az alapadatbázisban sem tartozott valamennyi jelzethez mutató, hiszen ennek nem célja minden jelzet tükröztetése, az újonnan beemelt jelzetekhez meg nyilvánvalóan nem készültek ilyenek, hiszen csak egyetlen mezőt fordítottunk ebben a „menetben”. Mindenesetre jótékony volt a pályázati határidő, sikerült is teljesíteni, és nem okozott gondot, hogy a mutatók helyett akkor a lefordított jelzetfeloldási mezőket adtuk.

A következő lépésként a 2000. évi MRF-adatbázist fűztük hozzá ETO-adatbázisunkhoz, aminek következtében kiestek belőle a már nem érvényes jelzetek és beépült számos új.

Összehasonlításként: az 1990-es jelzetmennyiség 29 766 volt, a 2000. évvel ez a szám 62 056-ra nőtt. A rekordokat ez időtől kezdve kétnyelvűként kezeltük, s ma is kétnyelvűek. A rekordszerkezetben a mezőnév utáni a szám a mezőazonosító, köztük az esetleges almező-azonosítókkal, a második a definiált maximális hosszúság, aminek a Winisisben már nincs oly nagy jelentősége, a harmadikban a 0 azt jelenti, hogy betű és szám is lehet, az egyes (mint a jelzet) csak szám, a negyedik, hogy ismételhető-e, ha 0: nem, ha 1: igen.

***Az adatbázis rekordszerkezete

Az angol és magyar mezők megfeleltetéséhez:

A 100 alatti angol mezők magyar megfelelője: 500-as tartomány

A 100-asoké: 600-as

A 900-asoké 700-as

UDC number		1	50	0	0
Table		2	1	1	0
Special auxiliary type		3	10	0	0
Combination type		4	6	0	1
Derived from par.instr. at UDC		10	50	0	0
Parallel divided as UDCabtg		11	50	0	1
Par.div. provides spec.aux.		12	10	0	1
Applic.note provides spec.aux.		13	10	0	1
Description egsl		100	250	0	1
Verbal examples	egsl	105	250	0	1
Scope note	eg110	250	0	1	
Application note	eg111	250	0	1	
Combination examples	abcdgnry	115	250	0	1
Parallel division examples	adg	120	250	0	1
References	atg	125	250	0	1
ETO-szám		501	1000	0	0
Táblázat		502	1000	1	0
Speciális alosztástípus		503	1000	1	0
Jelzet-összekapcsolási típusok		504	1000	0	1
Párhuzamos jelzetszerkesztésből		510	1000	0	0
Párhuzamos jelzetszerkezet	abtg	511	1000	0	1
Spec. aloszt. párh. jelzetszer		512	1000	0	1
Spec. aloszt. alk. magyarázata		513	1000	0	1
Megnevezés		600	1000	0	0
Szöbeli példák	egsl	605	250	0	1
Érvényességi terület magy.		610	1000	0	1
Alkalmazási terület magy.	eg	611	1000	0	1
Jelzetösszekapcsolási példák	abcdgnry	615	1000	0	1
Párhuz. jelz.szerk.: példák	adg	620	250	0	1
Utalások (ismétlődő lehet)	atg	625	250	0	1
A bevezetés időpontja		701	1000	0	0
A bevezetés forrása		703	50	0	1
Bevezető megjegyzések		704	250	0	1
A törlés időpontja		711	1000	0	0
ETO-módosítások		712	50	0	1
A törlés forrása		713	50	0	1
Megj. a törléshez		714	250	0	1
Utolsó revízió (átdolgozás)		721	6	0	0
A revízió típusa		722	25	0	1
A revízió forrása		723	50	0	1
Megjegyzések a revízióhoz		724	250	0	1
A revízió történetefds		725	1000	0	1
Index-kifejezések		751	10	0	1
Speciális jelek használata		752	250	0	1
Szerkesztői kommentár (annot.)		755	250	0	1
Admin. megj. (belső)		757	1000	0	0
A következő Extension-ből	(belső)	758	1000	0	0
Mutató		760	1000	0	1
Csak ideiglenesen (belső)		799	1000	0	1
Introduction date		901	6	2	0
Introduction source		903	50	0	1
Introduction comments		904	250	0	1
Cancellation date		911	6	0	0
Replaced by UDC #		912	50	0	1

Cancellation source	913	50	0	1
Cancellation comments	914	250	0	1
Last revision	921	6	0	0
Revision type	922	25	0	1
Revision source	923	50	0	1
Revision comments	924	250	0	1
Revision history	925	100	0	1
Terms for index only	951	10	0	1
Use special characters	952	250	0	1
Editorial annotation	955	250	0	1
Admin notes (internal)	957	250	0	0
For next E&C (internal)	958	1	0	0
Temp work only (internal)	999	4	0	1

A feladat pedig a további adatbázismezők (alkalmazási példák, magyarázatok stb.) lefordítása volt. Ez több menetben zajlott.

A fordítások nagy részét ugyanaz a (megbízható helyről ajánlott) szakfordító-szakozó könyvtáros házaspár készítette, ugyanők a megnevezés mezőt is fordították.

Ezt követően szakterületekre bontva könyvtári szakemberek vették gondozásba a rekordokat, majd a lektorálás következett.

Minden munkafolyamat a számítógépes adatbázisban zajlott.

Igazi távmunka volt ez! Egyeztető megbeszéléssel indult, ahol a szándék szerint minden apró részletre kiterjedő írásos útmutatót, egy Winisis programot a teljes ETO-MRF összefésült adatbázissal kaptak kézhez a külső munkatársak, hogy ne csak vállalt szakterületüket, hanem a teljes rendszert lássák. Az elektronikus levelezés meg olykor este 11 körüli telefonok voltak kommunikációs csatornáink. Mindez a szerepvállalás személyességét is jelezte.

A kész munkák szeletenként érkeztek vissza, ezekből épült fel újra az adatbázis, immár a honosított magyar ETO-adatbázisként (miközben persze voltak apró izgalom elvesztettnek vagy többletnek látszó jelzetrekordok miatt).

Nem tudom, valaha is volt-e rá példa, hogy a különböző szakok gondozásába az egyes területeknek a szakmában dolgozó szakértőit vonták volna be, most törekvés volt, hogy a könyvtáros munkatársak úgy vállalják el a területek gondozását, hogy ha szükségét érzik, maguk vonnak be ilyen szakembereket.

Az első forduló tehát a jelzetrekordok minden szöveges mezőjének fordítása volt.

A másodikban (miközben eltelt némi idő, hiszen pénzügyi forrást kellett találni a finanszírozásra, s ezt végül a Könyvtári Intézet saját lehetőségeinek átcsoportosításával oldotta meg) ezek lektorálása történt meg, lehetőség szerint úgy, hogy senki se önmagát ellenőrizze.

A harmadik fázis a már véglegesnek tekinthető adatbázisból a nyomtatott kiemelés volt a kiadványszerkesztés számára. A kiadás előtti utolsó munkamenet tehát a korrektúra volt, lett volna, ha bizonyos szakterületeken nem ugrott volna vissza a lektorálás, vagy hogy azt ne mondjuk, a jelzetstruktúra újraszerkesztésének szintjére.

Az adatbázisból kinyert, megjelenítendő jelzetelemek kiadványba szerkesztésére a Könyvtári Intézet a szegedi Scriptorum Informatika Rt.-vel kötött szerződést. Ez a cég számos saját fejlesztésű szövegellenőrzőt is „bevetett” a nyers szöveganyag szűrésére. A nyomdai kéziratba ennek ellenére és minden korábbi gondos

ellenőrzés dacára a korrekció során nagyon sok javítás került, ami nem fért bele a céggel kötött szerződés anyagi keretébe, ezért a nyomdai előkészítés befejező munkálataira és a mutató teljes tördelésére, nyomdai előkészítésére a Könyvtári Intézetben került sor – könyvtáros, legalábbis a korrekció átvezetésében megfizethető külső munkatársak bevonásával.

*

Mint ennek a tíz évnyi, 1996–2006 közötti időszaknak az ETO-gondozásban akarva-akaratlanul (igazán belecsöppenne) szerepet vállalt „vezénylő” szereplője megköszönöm „külső munkatársaim” lelkes közreműködését, támogatását, tanácsait. Sokan közülük a feladatot sokszorosan túlteljesítve igyekeztek a legjobb megoldásokat megtalálni, s azt sem akarom elhallgatni, néhányan szakmai múltjukhoz, tekintélyükhöz képest bizony nemcsak felületesek voltak, de kifejezetten gyengén teljesítettek, amint a biztonsági okból beépített többszörös ellenőrzés ezt bizonyította.

Köszönöm mindenkori vezetőimnek is az elnéző türelmet és bátorítást, amellyel a sokszor kilátástalan helyzetekben mellettem álltak.

*

A 62 056 jelzet táblázati része két kötetben, 843+554 oldalon, mutatója 843 oldalon jelent meg 2006 májusának végén.

Az ETO nem szabvány. A teljes kiadás füzeteit mint szabványokat a Szabványügyi Hivatal 2001. október 1-jei hatállyal visszavonta, az 1990-es ETO-t pedig eleve szabványmegjelölés nélkül adták ki.

Az új kiadás a UDC Consortium engedélyével és publikációs számával jelent meg. Mint egy szakma közmegegyezésen alapuló osztályozó rendszere mégis szakmai szabványnak tekintendő.

A magyar változatban közreműködők és a közreadó tisztában vannak azzal, hogy az elvégzett munka minden igyekezetük ellenére sem lehet hiba nélküli. Noha kívánatos lett volna, lehetetlen volt ezzel egy időben közreadni a konkordanciajegyzéket, amelynek megjelentetése a nagy tömegű változás miatt rendkívül fontos és sürgős. „Előlegként” a táblázati részben minden új jelzet után *Új jelzet! Bevezetés:* ... megjegyzés jelzi, ha a jelzet új, és megadja a *bevezetés*, illetve az *utolsó módosítás* dátumát is. A lázas munka közben nem tűnt fel, mert nem volt idő az ellenőrzésére, ezek gyakran fals adatok. Sok így jelzett ETO-szám ugyanis se nem új, se nem módosított a mi 1990-es kiadásunkhoz képest, hiszen ezeket változtatás nélkül tőlünk vették át a nemzetközi kiadásba. Erre pedig legyünk büszkék.

A konkordanciajegyzék (sajnálatosan még mindig) készülöben van. Elveiről, szempontjairól, a minél inkább automatizálható átjelzetelési lehetőségekről a folytatásban olvashatnak majd a következő számban.

Fejős László